

National Book Trust, India
REVISED PRICE Rs.5.00

ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଈଦ୍ ପର୍ବ

ଇନ୍ଦ୍ର ପର୍ବ

ସେମ୍ବର
 ଚିତ୍ର
 ଶ୍ରୀ ବି. କବୀ
 କାବ୍ୟ ଅନୁବାଦ
 ଶୁଭବଳ ସିଂହ
 ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ
 ଉଦୟନାଥ ଶତ୍ତୀ

ନୟାଗଡ଼, ବୁକ୍‌ସ୍‌ଟୋର, ଓଡ଼ିଶା

ନିଜ ଭାବ

ପ୍ରଥମ
ଅଂଶ
ପ୍ରଥମ ଭାଗ
ପ୍ରଥମ ଭାଗ
ପ୍ରଥମ ଭାଗ

1984 (ଭବାନୀ 1906)

ପ୍ରଥମ ଭାଗ, 1982

ପ୍ରଥମ ଭାଗ
ପ୍ରଥମ ଭାଗ, 1984

National Book Trust, India
REVISED PRICE Rs. 5.00

IDGAH (Orissa)

Published by Director, National Book Trust, India, A-5 Green Park, New Delhi 110016 and printed at Sood Litho Press, B-1/2 Okhla Industrial Area, Phase II, New Delhi 110020

ଉତ୍କଳର ପୁରୁଷ ଚିନ୍ତା ଫଳ ପରେ ଅସିଧାଏ ଇନ୍ଦ୍ର ପର୍ବ । ସେ ଦିନର
ସକାଳ କେତେ ସୁନ୍ଦର, କେତେ ଆନନ୍ଦଦାୟକ । ଶକଳତା ଶାଢ଼ୀ ଶାଢ଼ୀ ପେଶା-
ଯାଏ । ଧାନ ବିଆରୀ ମନକୁ ସ୍ବପ୍ନ କରେ । ଆକାଶ ମନୋରମ ପାଟଳିମା ଉଡ଼ି
ଧାଉଣି କରିଥାଏ । ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ଝୁଟି, ଏହା ପୂର୍ବ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଉଜ୍ଜ୍ବଳ, ଚିତ୍ତ-
କରୁଥିଲା । ସତେ ସେପରି ପୃଥିବୀକୁ ଝୁଟି ଉଡ଼ି ଆଶାବାଦୀ ଶୋଭା ଦେଇ । ଶାଞ୍ଜ
ଆନନ୍ଦ ଉତ୍ତେଜନାରେ ନାଚି ଉଠି । ସତ୍ୟେକ ଲୋକ ଇନ୍ଦ୍ର ପାଞ୍ଜିରୁ ଯିବା-
ପାଇଁ ସକାଳୁ ଚପର । କେହି ଯେଉଁଲେ, ତାହା ତାମାକୁ କୋଡ଼ାମ ଛିଡ଼ିଯାଇଛି, ସେ
କେତେକ ଘୋର ଧାର୍ଯ୍ୟରେ ପଡ଼ିଯାଏ ପରକୁ, ଶେଷ ସୂତା, ଲୁହାଁଟିଏ ଆଣିବାକୁ ।
କାହାର ଘୋଡ଼ା ଅତି ଖାସ ଘୋଡ଼ାଯାଇଛି ସେ ସକେସକେ ଝୁଲିଲେ ତେଜା ଘଣା
ପାଖକୁ । ଚିତ୍ତେ ଦେଖିଥା ପିଟିଥା ଆଣି ଗଣିଦେଲେ ଘୋଡ଼ା ନଗନ ଘୋଡ଼ାପିକ ।
ଘୁଆମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଶାଞ୍ଜୋରୁ ଶାଞ୍ଜୋକୁ ଯେକାରେ ବ୍ୟସ । କାଉଣ
ଇନ୍ଦ୍ର ପାଞ୍ଜିରୁ ଯେଉଁଲେ କେଳକୁ ହୁଏତ ଜିନିଷ ଘୋଡ଼ାପିକ । ମସ୍ତିକ ଗ୍ରାମଠାରୁ ଚିନି
ମାଉଳି ପୁର । ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତେଜ ଲୋକଙ୍କୁ ଇନ୍ଦ୍ର ପାଞ୍ଜିରୁ କଣାକଣାକୁ ଯେବ ।
ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ମନମୋହର କଥାକାହା । କଳିକାକୁ ପଢ଼ିବ । ଏହା ଶରଦେବ ପୂର୍ବକୁ
କେତେକେଲେ ଶେଷ ହେବ ନାହିଁ ।

ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ପିଲାମାନେ କେହି ଉତ୍ତେଜିତ । ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ
କେତେକ ଶୋଷିତ ପ୍ରାଣ ଉପକାଶ କରନ୍ତି, ତାହା ମଧ୍ୟାହ୍ନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । କେହି କେହି
ତାହା ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଇନ୍ଦ୍ର ପାଞ୍ଜିରୁ ଯିବା ଉତ୍ତେଜ କେହି ହେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ
କାରଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଉପକାଶବା ଦେଉଳି କେହି ବସସର ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ । ପିଲା-

ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା କେବଳ ଉଦ୍ । ସେମାନେ ଏହି ପର୍ବଦିନକୁ ଟାଳି ରହିଥାଆନ୍ତି ।
ଏହି ଦିନରେ ପାସ ଘରୁକେଳେ ନିଜ ଭିତରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଦେଇଥାଆନ୍ତି ।

ଶେଷକୁ ଆଗୁତର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା ଉଦ୍ ଆସିଥାଏ । ମୁରବାମାନେ
ତପ୍ତର ଦେଉ ନାହାନ୍ତି ଦେଖି ସେମାନେ ଅଧ୍ୟାୟ । ଶୋଇଉଠନ୍ତି । ଏହି ପର୍ବଦିନରେ
କଥାବାର୍ତ୍ତା କରାଯିବ, ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ଶିମୋର ଶାରୀରୀୟ
ସମ୍ପର୍କ ଚିନି କି ଦୁଧ ଆଦି କି ନାହିଁ, ସେ ଚିନ୍ତା ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ଶେଷେ ନାହିଁ ।

ମାତ୍ର ଯମରେ ଶୁଭାଚ୍ଛି ସେହି ଶାରୀ ଶାରୀ ପାଇଁ । ବାପା କାହିଁକି ଅନ୍ଧନିଶ୍ଚୟା ହୋଇ
କୌଣସି କର୍ମ ଅଛି ଗରୁ ଧାର୍ଯ୍ୟକ୍ତି, ସେ ଯମକରେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଧାରଣା
ନାହିଁ । ସେମାନେ କାଣ୍ଡି ନାହିଁ ସେ, ଯଦି ଏହି କୌଣସି ଅତି କଠିନ, ତେବେ
ଉଦ୍ ଉତ୍ତର ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟକାରେ ହିଁ କଟିବ ।

ପିଲାମାନଙ୍କ ପକେଟ ଦିନକୁ ଦିନ ଫୁଲିଉଠୁଛି— ଫିଲ୍ଡ ଧନ ଦେବତା କୁକେର
କଣ୍ଠର ପରି । ସେମାନେ କେଳେ କେଳେ ପକେଟରୁ ତାହା କାନ୍ଦୁଥାନ୍ତି । ଶହୁକ୍ତି,
ଦୁଇ ଶହୁକ୍ତି ଅରକୁ ଅର । ଅନନ୍ଦ ମନରେ ପକେଟରେ ରଖୁ ଥାନ୍ତି ।

ମାତୃପୁତ୍ର ଶ୍ରେଣୀ ଏକ, ଦୁଇ,--- ପଣ, ବାର । ତାହାର କେବଳ କାରଣୋଟି ପରସ୍ପର ଅଛି । ମୋହନର ଅଛି, ଏକ, ଦୁଇ, ତିନି-ଆଠ, ନଅ,--- ପରସ୍ପର ପରସ୍ପର । ଏଭଳିରେ ସେମାନେ କହୁତ ତିନିଶ କିଛିକେ- ଖେଳଣା, ମିଠେଇ, ବାଗେ ବଂଶୀ ଗବର ପେଣ୍ଠ ଏହିପରି କେତେ କଥା ।

ହମିଦ୍ ପକ୍ଷୀରୁ ପୁଣୀ । ଶୁଣି ଶୁଣି ପିଲା, ପୋଷାକ ହିନ୍ଦୀମାନିଆ, ଦେହ ଶାଣ ଓ ମୁଢ଼ି ଶଗୁଣ । ଶତ ବର୍ଷ ବାପା ମରିଯାଇଛନ୍ତି ଘରଟାରେ । ତା'ପରେ ମା' କି ଶୁଣିଗଲେ । କେହି ବାଣିପାରିଲେ ନାହିଁ, ତାଙ୍କର କି ଶୁଣେ ହୋଇଥିଲା । ଏବେ ହମିଦ୍ ଆଉ କୁହା ଅମିନାଙ୍କ କୋଳରେ ବୁଧ । ସେଇଠାରେ ଆନନ୍ଦ ପାଏ । କୁହା ତାକୁ କୁହାଇ ଦେଲେକି, ବାପା ସେଇଭାଗ କରିବାକୁ ଯାଇଛନ୍ତି, ଟଙ୍କା କଣ୍ଠା ଧରି ଦେଖିଆସିବେ । ମା' ଯାଇଛନ୍ତି ଆଲ୍ଲାଙ୍କ ପାଖକୁ, ତା'ପାଇଁ ସୁନ୍ଦର ଉପହାର ଘରୁ ଆଣିବା ପାଇଁ । ହମିଦ୍ କୁ ଏହି କଥା ଆନନ୍ଦ ଦେଇଥାଏ । ଆଶାରେ ବର୍ଷାବାହିଁ ଅଧିକ ବୁଝକର । ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଏହି ଆଶା ବ୍ୟତୀତ ଆଉକିଛି ଆନନ୍ଦସ୍ଥ ନାହିଁ । ପିଲାଙ୍କ କଲ୍ଲନାରେ ସୋରିଷଟିଏ ପର୍ବତ ଆକାର ଧାରଣ କରେ ।

ହମିଦ୍ ପାଦରେ ଯୋଡ଼ା ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡରେ ଟୋପି ମସିଆ, ଟିସୁ । ଟୋପିର ମୁନାଧାର ସୁତା କଳାପଟିଲାଣି । ଏହା ଦେଲେ କି ହମିଦ୍ ପୁଣୀ । ସେ ଧରି ନେଇଛି, ଯେତେବେଳେ ତା' ବାପା ଟଙ୍କା କଣ୍ଠା ଧରି ଦେଖିଆସିବେ, ମା' ଆଲ୍ଲାଙ୍କ ପାଖକୁ

ଉପହାର ଆଣିଦେବେ, ସେତେବେଳେ ତାର ଘରୁ ଆଶା ପୂରଣ ହୋଇଯିବ । ସେତେବେଳେ ସେ ମାତୃପୁତ୍ର, ମୋହନ, ଦୁଇ, ଆମାପାକୁ କହୁତ କେହି ଶୁଣି ହେବ ।

ହମିଦ୍ ଶୁଣି ନିଜ କୁଟିଆରେ ବସି ବୁଡ଼ି ଚାଲୁଥାନ୍ତି । ଇନ୍ଦ୍ ପକ୍ଷୀ ଅଥଚ ଘରେ ମୁଠାଏ ହେଲେ ତାମା ନାହିଁ । ଆକିନ୍ଦ୍ ଘର ଆସିବା, ତେବେ ଏହି ପକ୍ଷୀ ଶୁଣି ଧରି ନ ଆସିବା କି ?

ହମିଦ୍ ଆଉଁସ ପାଖକୁ ଯାଇ କହିଲା, “ଆଉ, ମୋତେ ମନାକରନାହିଁ । ମୁଁ ଇନ୍ଦ୍ ଶାକୁ ଯିବି ଯେତେବେଳେ ଦେଖିଆସିବି । ମୋତେ କ୍ୟାସ ଦୁଆନାହିଁ ।”

ଅମାନ୍ ମନେମନେ ମୁଣ୍ଡିତ ହେଲେ । ଅନ୍ୟ ପିଲାମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଉଥାନ୍ତି । ହମିଦ୍ ର କେବଳ ସେହି ପିତା । ସେ କିପରି ଏକୁଟିଆ ଏତେ ଦୂରକୁ ତାକୁ ଡାକି ଦେବ ? ପିଲାଟି ଯଦି ଲୋକ ଗହଳି ଭିତରେ ହଜିଯାଏ ? ନା, ସେ କଥାପି ତାର ଏହି ଅତି ଅଳିଅଳ କୁନି ନାତିଟିକୁ ଡାକି ରହିପାରିବ ନାହିଁ । କିପରି ସେ ଏ ତିନିମାଲ ବାଟ ଶୁଣି ଶୁଣି ଯିବ ? ଯୋଡ଼ା ନାହିଁ । କଅଁଳ ପାଦରେ ଫୋଟକା ହୋଇଯାଇ ପାରେ । ସେ ଯଦି ଘରରେ ଯାଆନ୍ତା, ତେବେ କେଳେ କେଳେ କାଖରେ ବସାଇ ନେଇଯାଆନ୍ତା । ତା'ହେଲେ ଘରେ ଶୁଣିବ କିଏ ? ପରସ୍ପର ଅଲେ ସେ କୋରକୁ ତିନିଶପନ୍ଦ କିଛି ଆଣନ୍ତା । ଯେତେବେଳେ ଇନ୍ଦ୍ ଶାନ୍ତା ଶୁଣି ଯିଥା ।

ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ସହ ପୁରୀ ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ବହୁତ ସମୟ ଲାଗିବ । ଏକମାସ ଦେଖି ଦେଉଛି, ତାକୁ ଆଜଣେ ନେଇଯିବା ପାଇଁ ତାହାକୁ ହେଲେ ଅନୁଷ୍ଠାନ କରିବା ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ ଶ୍ରେଣୀମାନେ ଏକ ବାଣି ବାହାରିଲେ । ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ ଗଲେ ।
 ସେମାନଙ୍କ ସାଥୀରେ ହରିଦ୍ ଶିଖର । ପିଲାମାନେ ମୁରବୀମାନଙ୍କୁ ଚପି ଯୋଗରେ
 ଚାଲୁଥାଆନ୍ତି । କିଛିଦୂର ଯାଇ ଶକ୍ତଜନ ଜାଗରେ ଠିଆହୋଇ ମୁରବୀମାନଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା
 କରନ୍ତି । ଏହି ଉଦନ । ମୁରବୀମାନେ କାହିଁକି ଶାସ୍ତ୍ର ଶାସ୍ତ୍ର ପାଠ ପଢ଼ାଉ ନାହାନ୍ତି ?
 ହରିଦ୍ ପାଠ ତ ଅତି କ୍ଷାସ୍ତ୍ରତର ହେଉଥାଏ, ସତେ ଯେପରି ମୁରବୀ ଶେଷା ଲାଗିଛି ।
 ତା' ଝୁଲି ହେଉଛି କିଏ କିପରି ଲାଗିବ ଯେ, ସେ କୁହ ହୋଇଯିବ ?

ସେମାନେ ଯଦିର ଉପକଣ୍ଠରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଶୁଣାଇ ଉଭୟ ପାଖରେ ଧନୀ
ଲୋକଙ୍କ କୋଠାବାଟି ଯକୁ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଛି । ଶୁଣି ପାଖରେ ମୋଟା ଉକ ପାଦେଇ ।
କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱରେ ଆମ୍ଭ, ଲିଭୁ ଯଦୁଟି ଗଜ ଯଦୁ ପଳରେ ଓହଳିପକିଛି । ଗୋଟିଏ ପିଲା
ଆମ ଗଜକୁ ଟେକା ମାରିଲା । ମାଳା ପଉଟି ଆସି ସେମାନଙ୍କୁ ଖାଲି ଶୁଲକ କଲା ।
ସେତେବେଳକୁ ପିଲାଏ ଅନେକ ବାଟ ପଉଟି ଗଲେଣି । ମାଳାକୁ ଶୁଣି ଯଦିଯଦି ଗତି
ଯାଉଥାଆନ୍ତି । ତାକୁ କିପରି ସେମାନେ ଶଧ୍ଯ ବନାଇ ଦେଲେ ।

ପରେପରେ ପଢ଼ିଲା ଅତି ବଡ଼ ବଡ଼ କୋଠାଘର, ଅତ୍ୟାତମ କଠୋର, କଲେଜ, ବୁକ୍ । କାପ୍ରେ, ଏହି କଲେଜରେ କେତେ ପିଲା ନାନା, ସେ ସମସ୍ତେ ପିଲା ଦୁହଟି କେତେକ ବୟସ ଥି ଅଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ନାକତଳେ ଗହଳ ନିଶ । ଏହି ବଡ଼ବଡ଼ ମଣିଷ କଥା ଅବା ପଢ଼ୁ ଅଛନ୍ତି ? କେତେ ବଡ଼ ଫେରାଯାଏ ସେମାନେ ଏହିପରି ପାଠ ପଢ଼ୁଥିବେ ? ଏବେ ପାଠ ସେମାନେ କଅଣ କରିବେ ? ହରିଦ୍ ଶୁଲରେ ଅବତ୍ୟା ଦୁଇ ଚିନି ବଣ ବେଣି ବସାଯାଇ ପିଲୁ ଅଛନ୍ତି । ଏକାକେକି କୋକା ସେମାନେ । କଲବୁପେ ପଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ହରିଦିନ ମାତ ଖାଆନ୍ତି । ଏହି କଲେଜ ପିଲୁଗୁଡ଼ାକ ବୋଧହୁଏ ଠିକ୍ ସେହିପରି ହୋଇଥିବେ । ତା' ନହେଲେ ଏବେ ବୟସ ଯାଏ ଏଠାକୁ ଆସୁଥାଆନ୍ତେ କାହିଁକି ? ଆଗରେ ଗୋଟିଏ ଘୁଞ୍ଚର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ପୁଣି ଢଳ୍ । ତା' ଭିତରେ ଯାହୁ ଖେଳ ଖୁଲିଥାଏ । ଖୁଆଯାଏ, ଯାହୁକର ମଲ୍ଲ ମଣିଷ ମୁଣ୍ଡକୁ ଏପାଖ ସେପାଖ ଚଲେ । ଏହିଭଳି କେତେ କୁତସ୍ତେତନ ଖେଳ ଦେଖାଯାଏ ସେଠାରେ । ସେମାନେ ବାହାର ଲୋକଙ୍କୁ ତା' ଭିତରକୁ ଜାଣିପିଆନ୍ତି ନାହିଁ । ସଂଧ୍ୟାରେ ଖୋର ଲୋକଙ୍କ ଖେଳ ଖୁଲେ । ତାହି ମୁକ୍ତ ଥିବା ବୟସ ଲୋକେ ଖେଳନ୍ତି । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ସେମାନଙ୍କ ମେଳ ଯାତେକାମାନେ ମଧ୍ୟ ଖେଳରେ ମାଡିଥାଆନ୍ତି । ଯାହାକୁ ଧରି ଏମାନେ ଖେଳୁଛନ୍ତି, ତାକୁ କୁଆଡ଼େ ଉକେଟ କୁହାଯାଏ । ମୋ ଆଉ ହାତରେ ସେଥିରୁ ଗୋଟିଏ ଫେଲେ କିପରି ଧରିବାକୁ ହେବ, ସେ କୁହିପାରିବ ନାହିଁ । ଯଦି ସେ ତାକୁ ଧରି ଖୁଲାଇବ, ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ଜାନିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଯିବ ।

ମାତୃପୁତ୍ର କହିଲା- “ଆମ୍ଭଙ୍କ ଶପଥ କରି କହୁଛି, ଦୋ ମାଆଙ୍କ ହାତ ଥରିବ ।”
 ଦୋହସିନ କହିପକାଇଲା, “ଦୋ ମାଆ ମହଣ ମହଣ ଖଦନ କୁରିପାରିବି ।

ଏ ରକେଟ ଚାଲିବା ଧରିଲେ ତାଙ୍କ
ହାତ ବଦାସି ପରିବ ନାହିଁ । ସେ
ହସିଫିନ ବସରୁ ଖସି ଖସି ବାଲୁଟି
ପାଣି କାଟୁଛି । ଆମ ମରଣସିତ ଦିନକୁ
ସାକ୍ଷବାଲୁଟି ପାଣିପିଇଯାଆନ୍ତି । ଏହି
ମେମ୍ ସାହେବୀ ଯଦି ଖୋଟାଏ ବାଲୁଟି
ପାଣି ଉପାବକ, ତେବେ ତା ମୁହଁ ନେଇ
ପଡ଼ିଯିବ ।”

ମାତୃପୁତ କହିଲା, "କିନ୍ତୁ ତୋ
ମାଆ ଏଭଳି ପଦକ୍ତିପାରିବେ ନାହିଁ କି
ତୁମ୍ଭ ପାରିବେ ନାହିଁ । ପାରିବେ କି ?"

“ସେ କଥା ଯତ”, ମୋତସିନ ଉତ୍ତରଦେଲ, “କେବେହେଲେ କୁଟିପାରିବେ ନାହିଁ କି କିଆଁ ମାରିବେ ନାହିଁ । ଦିନେ କିନ୍ତୁ ଆମ ଭାଇ ଶୁଣୁଛୁ ପିଟିଗଲା । କୌଣସିଜଣ କିଆରୀରେ ପଥଲ କରିଯାଇଥାଆନ୍ତି । ମା’ ଏତେ ଜୋରରେ ଦଉଡ଼ି ଉଲେ ଯେ, ମୋ ଆଖି ଖୋଲି ହୋଇଗଲା । ତା ଆନ୍ତା, ଦୁଇ କେକେ ଏଇତି ଧାଇଁ ପାରିବି ନାହିଁ ।”

ଆଗକୁ ଶୁଣୁଛୁ ମିଳେଇ ଦୋକାନ ପଡ଼ିଲା । ଦୋକାନ ଘୁଟିକ କି ସୁନ୍ଦର ସଜା ଯାଇଛି । ବାଉନା ମଉକୁଟି । ଏତେଶୁଭାସ ମିଳାଇ ଖାଇବ କିଏ ? ଦେଖଦେଖ, ଘକୁ ଦୋକାନରେ ପାହାଚ ଆକାରରେ ଖଦାହୋଇଛି । କୁଡ଼ାଯାଏ, ଗୁଡ଼ିହେଲେ କୁଡ଼ାମାନେ ଆସନ୍ତି, ଘକୁ କିଛି ନିଅନ୍ତି । “ଜାପା କହୁଥିଲେ, ଗୁଡ଼ି ଅଧ ହୋଇଗଲେ ଘକୁ ଦୋକାନକୁ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ କୁଡ଼ ଆସିଯାଆନ୍ତି । ଯାହା ବଳି ଯାଇଥାଏ ଦୋକାନୀ ଓଜନ କରି ଦେଇଦିଏ । ହିସାବ କରି ଟଙ୍କା ଦେଇ ଯେମାନେ ସେ ଘକୁ କିଛି ନିଅନ୍ତି ।

ମୋହନ କହିଲା ।

ତମିର ମନ ଏଥିରେ ମାନିଲା ନାହିଁ, “କୁତମାନେ ଟଙ୍କା ପାଆନ୍ତି କେଉଁଠୁ ?

“କୁତମାନଙ୍କର କେତେ ଟଙ୍କାର ଅଭାବ ପଡ଼େ ନାହିଁ” ମୋହନ କହାକ ଦେଲା ।

“ଯେକୌଣସି ଉଦ୍ଦାରକୁ ଉଦ୍ଧାର କଲେ, ସେମାନେ ତାହା ପାଇପାରିବେ । ଆମେ ତୁ କଅଣ କାନ୍ଦି ନାହିଁ, କୌଣସି ପ୍ରକାର କୁତା ତାଲା ସେମାନଙ୍କୁ କାଧା ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଖୁଦିଲା ମାଛକେ ଘରୁ ପ୍ରକାର ଡାହା, ନାଳା ପାଇପାରିବେ । କାହା ଉପରେ ଯଦି ଖୁଦିହୁଅନ୍ତି ତେବେ ତାକୁ ଟୋକେଇ ଟୋକେଇ ଡାହା ନାଳା ଦେଇଦେବେ । ସେମାନଙ୍କୁ ଏଠାରେ ଦେଖିବତ ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍ ପରେ ସେମାନେ କଲିକତାରେ ପହଞ୍ଚି ପାଇଥିବେ ।”

ତମିର ଦୁଇ ପରୁଷିଲା, “ଏକ କୁତସୁତାକ କଅଣ ଅତି ବଡ଼ ?”

“ସତ୍ୟେକ କୁତ ଆକାଶ ପରି ବିଶାଳ” — ତୁକ୍ ସ୍ଵରରେ କହିଲା ମୋହନ । ତା ପାଦ କୁଇଁରେ ଲାଗିଥିବା, ଦୁଇ ଆକାଶକୁ ଛୁଇଁଥିବା । ଯଦି ସେ ଖୁଦିବ, ତେବେ ଅତି ଘାତ ମାଟିଆ ଭିତରେ ବି ରହିପାରିପାରିବ ।”

“କୁତକୁ ବିପଦି ଖୁଦି କରନ୍ତି ଲୋକମାନେ ?” ତମିର ପରୁଷିଲା । “ଯଦି କେହି

ମୋହନ ସେ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତାକଟିଅନ୍ତା, ତେବେ ଅନ୍ତତଃ ଗୋଟାଏ କୁତକୁ ବନ୍ଦ କରିନିଅନ୍ତି ।

“ତୁ କାନ୍ଦି ନାହିଁ” — ମୋହନ ଉତ୍ତରଦେଲା । “ତୌଧୁରୀ ଘାଟେକ ବିଷ୍ଣୁ କୁତକୁ ବନ୍ଦ କରି ନିଅନ୍ତି । ଯଦି ଗୋଟାଏ ବିଷ୍ଣୁ ଚିନିଷ ସ୍ଵେଦିୟାଏ, ତେବେ କୁତ ତାର ସହାନ ପାଏ । ଏପରିକି ସ୍ଵେଦକୁ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତାକଟିଏ । ଦୁନିଆଘାତରେ କେଉଁଠି କପଟ ହେଉଛି, କୁତ ତାକୁ କହିଦେଇଥାଏ ।”

ତମିର କୁଦିପାରିଲା, ତୌଧୁରୀ ଘାଟେକ କାହିଁକି ଏପରି ଧନୀ ହୋଇଛନ୍ତି ଆଉ ଲୋକମାନେ କାହିଁକି ତାଙ୍କୁ ଏତେ ଗାଠିରୁ କରନ୍ତି ।

କ୍ଷଣେ ଲୋକଭିତ ବର୍ଦ୍ଧିବାକୁ ଲାଗିଲା । ନାନା କାଟରେ ଶିଶିର ଅଞ୍ଚଳକୁ ଉଡ଼ୁଆକୁ ଆସୁଥିବା ଲୋକେ ଘରରେ ପୁରୁଷଲେ । ସତ୍ୟେକେ ଅନ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ଦୁଇର ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ଆସାନ୍ତି । କେହିକେହି ଶାଢ଼ୀରେ, କେହିକା ଏକ୍ କା ଗାଠିରେ, କେତେକେ ମଟର କାଉରେ ଆସୁଥାଆନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ଉତ୍ତେଜନାର ଆଭାସ । ନିପଟ ମଫସଲକୁ ଆସିଥିବା ଅମର ନାବାଳକ ଦକଟି ନିଜ ନିଜ ଦାଉଁସ୍ ପାଇଁ କେତେ ହେଲେ ଚିତ୍କର ହେଉ ନ ଥିଲେ । ସେମାନେ ଶାଢ଼ୀ, ସେମାନେ ଘରୁକ ।

ଆଉଁକା ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଘରର ଘରୁ ଚିନିଷ ବିସ୍ଫୁରଣ । ଯାହାକି ଅତି ଅଗରେ ପଡ଼େ, ସେମାନେ ଠିଆ ହୋଇ ରହିଯାଆନ୍ତି । ମଟର ଗାଠି ସେମାନଙ୍କୁ ଅକ୍ଷୟ କରି ଉତ୍ତରେ କାଟକୁ ଘୁଞ୍ଚାଇ ଦେଉଥାଏ ବିଷ୍ଣୁ ସେମାନଙ୍କର ସେଥିପ୍ରତି ଦକ ନ ଥାଏ । ତମିର ତ ଗୋଟିଏ ମଟର ଘଡ଼ିତ ଧକ୍କା ଖାଇଗଲା ।

କହୁ ଯମର ପରେ ଉଦ୍‌ଗା ଅତି ଆଗରେ ପଡ଼ିଲା । ପାଖରେ ଝଙ୍କାଣିଆ ଚେତୁଟି ଗଛ ତାର କାନ୍ଧା ଡିଆର କରି ଠିଆ ହୋଇଥିଲା । ତଳେ ସିମେଣ୍ଟର ଚିକ୍‌ଚକ୍‌ ନଷ୍ଟ ଉପରେ ଯତରାଜି କିଆଯାଇଛି । ତା' ଉପରେ ଧାଡ଼ି ପରେ ଧାଡ଼ି କାନ୍ଥ ଉପାସନାକାରୀମାନେ ବସିଥିଲେ । ମସିହା ଅଗଷ୍ଟରୁ ଉଠିଲେ ଆଖିପାରିବ ନାହିଁ । ନୂଆ ଆସୁଥିବା ଲୋକେ ସେମାନଙ୍କ ପଛରେ ଧାଡ଼ି କରି ବସିଯାଇଥାଆନ୍ତି । ଏଠାରେ ଧନ ବା କ୍ଷମତାର ଗର୍ବ ନାହିଁ । କାରଣ ଉତ୍କଳ ଧର୍ମ ମତରେ ସବୁ ମନୁଷ୍ୟ ସମାନ । ଆମ ଗାଉଁଳୀ ଉପାସକମାନେ ସେମାନଙ୍କ ହାତଗୋଡ଼, ମୁହଁ ଧୋଇଦେଲେ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପଛରେ ଧାଡ଼ି ବାନ୍ଧି ବସିପଡ଼ିଲେ । କି ହୃଦୟ ମନଃକୁସଳ ଦୃଶ୍ୟ । ଉପାସନା ବିଧିରେ କି ନିୟୁତ ସମୟ । ସାଥୀନା କେଲେ ହଜାର ହଜାର ମଣ୍ଡଳ ଏକସମୟରେ ଚକକୁ ନଇଁଯାଉଥିଲା, ତା' ପରେ ଏକସମୟରେ ସେମାନେ ସିଧା ସଳଖ ଠିଆ ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ । ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଉଛନ୍ତି ଏବଂ ଆଖି ଗର୍ଜି କହୁଥିଲେ । ଥରକୁ ଥର ଏହି ପଦ୍ଧତି ସେମାନେ ଅନୁସରଣ କରୁଥିଲେ । ସତେ ଥକା ହଜାର ହଜାର ଲୋକଙ୍କୁ କି ଉଲ୍ଲାସ ହୋଇ କରୁଥିଲା । ମୁଣ୍ଡ ଲିଭିଯାଉଛି । ଥରକୁ ଥର ବାଉଁଶର ଏହା ଗନ୍ଧୁଥିଲା କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ଦୃଶ୍ୟ ।

ଉପାସନା ଶେଷ ହେଲା । ଉପାସକମାନେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ କୋଳାହୋଳି ହେଲେ । ପିଲାମାନେ ଚଳଦଳ ହୋଇ ମିଠେଇ ଓ ଖେଳନା ଦୋକାନ ପାଖକୁ ଚାଲି-ଉଲେ-ଯେଉଟିକି ସୈନ୍ୟପତ୍ର ଦେଖ ଆଗ୍ରମଣର ଅଭିଯାନ କରିଥାଆନ୍ତି । ଏହି ସମୟରେ ମତସଲର ବୟସ ଲୋକେ ମଧ୍ୟ ପିଲାମାନଙ୍କ ଠାରୁ କମ୍ ଆଗ୍ରହୀ ନୁହନ୍ତି । ଦେଖ ଦେଖ ସେଠାରେ ଝୁଲୁ ଖେଳ । ଖୋଟିଏ ପଇସା ଦେଇଦିଅ ଖୁନ୍‌କୁ ଉଠିଯିବ, ମୁଣ୍ଡ ଚଳକୁ ଖସି ଆସିବ । କି ମଜା । ହେଉଟି, ବନ୍ଧା ବୁଲୁଥିଲା । କାଠର ଡାକା, ଘୋଡ଼ା, ଓଟ ବଜା ହୋଇଥିଲେ । ପଇସାଟିଏ ଦିଅ-ମଉଜରେ ପଡ଼ିବ ଥର ଘୁରି ବୁଲିବ । ମାତମୁଦ ଖାତା ଖାତା ଘାତ ଘିତା ଖୋଟିଏ ବନ୍ଧେବନ୍ଧୁ କିଛିଲା । ମୁଣ୍ଡରେ ନାଲି ପଗଡ଼ି, କାନ୍ଧରେ ବହୁକା ଡୋରାହାଣ୍ଡିଲା, ସେ ଯେପରି ପଡ଼ିଥାରେ

ହମିଦ୍ ଅଳ୍ପ ଦୂରକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ନିରେଖି ଦେଖୁଥାଏ । ତା' ପାଖରେ ମାଛ ଡିନୋଟି ପଇସା ଅଛି, କେବଳ କେତେଥର ବୁଲିଲେ ମାଛ ଘୁରିବା ସାଗଡ଼େକ । ସେ

ସେଥିରୁ ପଇସାଟିଏ ଶବ୍ଦ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ବଜାଉଥିବା ଖେଳିବାକୁ ।

ତନ୍ତାକୁଲୁ ଶେଷ ହୋଇଗଲା । ଏବେ ଖେଳନା କିଛିବାକୁ ହେବ । ରାଜାର ଖୋଟିଏ ପାଖରେ ଧାଡ଼ିଏ ବସିଛି ଖେଳନା ଦୋକାନ । ସବୁ ସକାର କଣ୍ଢେଇ ଅଛି, ସୈନ୍ୟ ଗଉ-ବୁଣା, ରାଜା, ମଜା, ପାଣିବୁଡ଼ା ଲୋକ ଧୋରଣୀ, ବାବାଜୀ । କହୁ ସକାରରେ ପକା ହୋଇ ରହିଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ କାଅଡ଼ା ମଣିଷ ପରି । କେବଳ କଥା କହିବା ପାଇଁ କିଛି ଦରକାର । ମାତମୁଦ ଖାତା ଖାତା ଘାତ ଘିତା ଖୋଟିଏ ବନ୍ଧେବନ୍ଧୁ କିଛିଲା । ମୁଣ୍ଡରେ ନାଲି ପଗଡ଼ି, କାନ୍ଧରେ ବହୁକା ଡୋରାହାଣ୍ଡିଲା, ସେ ଯେପରି ପଡ଼ିଥାରେ

ମାତ୍ର କିଛି ଶୁଣିଲି । ମୋହର ନିଜେ
 ଗୋଟିଏ ପାଣିପୁରା ଶେଷ । ପିଠିରେ
 ଶରୀର ବ୍ୟାପି ଧରି ସେ ଯେପରି ନର୍ତ୍ତ
 ପଡ଼ିଲି । ଗୋଟିଏ ତାଳରେ ପାଣି-
 ବ୍ୟାପନ ଗୁଡ଼ିଏ ଧରିଲି । ଶେଷ ଚର
 କୁଡ଼ି ଗୁଡ଼ି । ଗୋପବନ୍ଧୁ ସେ ଗୋଟିଏ
 ଚିତ୍ତ ଶାନ୍ତ ଶାନ୍ତି । କଥାଯାଉଛି,
 ବ୍ୟାପନ ପାଣି ଗୁଡ଼ିଏ ପଡ଼ିଗଲାପରି ।
 ଦୁଇ ଗୋଟିଏ ଓଡ଼ିଶାକୁ ପହଞ୍ଚିଲେ ।
 ସେ ଯେ ବଡ଼ ପାଠୁଆ, ଗୋଟିଏ କୁଡ଼ିଆ
 ଶେଷ ଏହା ତା' ଗୁଡ଼ିଏଗୁଡ଼ି କଥା-
 ଯାଉଛି । ନୟା କଥା ଶାନ୍ତ, ଧରା
 ଗୋଟିଏ ପକେଟରେ ରହିଛି । ପକେଟ
 ଦୁଇ ଦେଇ ଶାନ୍ତିରେ । ମୋହର-
 ସୋପା ଦେଇ । ତାଳରେ ବେ ବେ

ଆଜନ କହି । ଯଦେ ଥକା କୌଣସି କଚେରୀରେ କଥାକ ଦୁଆର କରି ଫେରି ଆସୁଛି ।

ଏହି କଣ୍ଠେର ଖୋଟିକୁ ଦୁଇପଇସା ଲେଖାଏ । ଚମିଦ୍ୱର ତ ଘର୍ଷମୋଟ ଚିନୋଟି ପଇସା । ସେ କିପରି ଏଭଳି ମୂଲ୍ୟବାନ ଖୋଳନା ଚିତ୍ରିତ ? ଯଦି କଣ୍ଠେରଟି ହାତକୁ ଖସି ପଡ଼ିବ, ତେବେ ଖର୍ଚ୍ଚ କୁନା ହୋଇଯିବ । କୁହାଏ ପାଣି ତା' ଉପରେ ପଡ଼ିଗଲେ ଉଜ୍ଜା ଖାତିଯିବ । ସେ ଏଭଳି କଣ୍ଠେର ନେଇ କଣିକ କଥାଏ ? ସେହୁତାକ ଦାଉ ଚିକି କାମରେ ଲାଗିବ ନାହିଁ ।

ମୋହନ କହିଲା, "ମୋ ପାଣିକୁତାଳୀ ନିତିଦିନ ଘରାଳେ ଘରାଳେ ପାଣି ଚିକିକ ।"

ମାତୃପୁର ଶବ୍ଦ, "ମୋ କନକେତଳ ଘର କରିବ । ଯଦି ଖୋଟାଏ ଶ୍ରେଣ ଆସିବ, ତେବେ ସେ ତା' କଳ୍ପକରେ ସୁନି କରିଦେବ ।"

ଦୁଇ କାଣି ପୁଲାଇ କହିଲା, "ମୋ ଓଢ଼ିଲ ମୋ ପାଇଁ କଚେରୀରେ ଲୁଚିବ ।" ଯାମିର କଥା ମୋ ଧୋଉଣୀ ଘଟିଦିନ ମୋର ଘେରେ କୁଆ ଖାମା, ଘକୁ ଘମା କରିଦେବ ।

ଚମିଦ୍ୱରରେ ଏ କଥାକୁତାକ ଉଡ଼ାଇଦେଲା । ଏ ଘକୁ ମାଟିରେ ଚିଆରି । ଶ୍ରେଣ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ ଖଜ ଖଜ ହୋଇଯିବ କିନ୍ତୁ ତା' ଧାନ୍ତି ଦୁଇଟା ସେ ଘକୁ କଣ୍ଠେର ଉପରେ ଲାଗି ରହିଲା । ମନ ହେଲା, ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ ସେହୁଟିକୁ ଚିକିଏ ହାତରେ ଧରିବା କି ? ମନ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ କଣ୍ଠେର ଶ୍ରେଣ ଧରିବାକୁ ହାତଟା ଲମ୍ବ-କଣ୍ଠ । ମାତ୍ର ପିଛାମାନେ ସଦାକୁ ଶୁଦ୍ଧିଲେ ନାହିଁ । ବିଶେଷତା ସେହୁଟିକ ନୁହାଁ

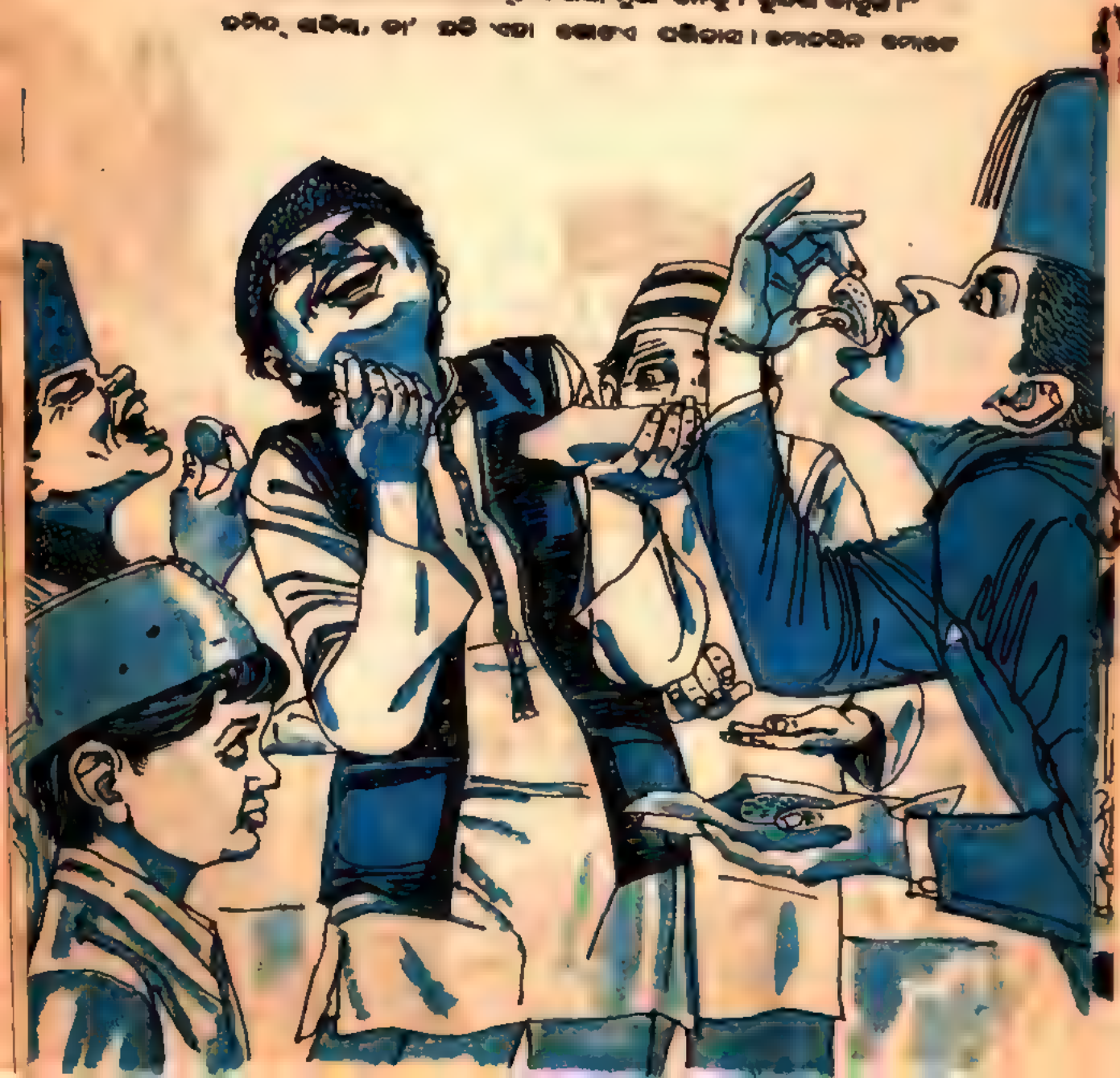

କିଛିକିଛି - କିତେ ଚମତ୍ କଲେକଲେକି କଲେ କଲେ କୁଳିଆକିଲ ନାହିଁ ।

କେଜନା ଦୋକାନ ପରେ ମିଠେଇ ପସର । କେହି କିଛିକି କଲେ କୁଳିଆ । ଅନ୍ୟମାନେ ଖୋଲାପକାୟ କା ଡାକୁଆ । ସେମାନେ ତାକୁ ଘାଟିରେ ପୁରାଇ ତେ ଲୁଟିକାରେ ଲୁଟିଲେ । କେବଳ ଚମତ୍ ସେ ଆନନ୍ଦକୁ କହିତ । ଚମତ୍‌ଙ୍କର ତ ଦିନୋଟି ପଇସା ଥିଲା । ସେ କାହିଁକି କାଜିକାକୁ କିଛି କିଛିକି ନାହିଁ ? କେବଳ ଶେଷିକି ଖାଣିରେ ଘାଟମାନଙ୍କୁ ଲୁଟି ଲୁଟିଲେ ।

ମୋହନ ପଚାରିଲା, "ଚମତ୍, ଏ କଲେ କୁଳିଆ ନେକୁ ? କୁଳିଆ କାହୁଁ ?"

ଚମତ୍ ଲୁଟିଲା, ତା' ଯଦି ଏହା କେବଳ ପକିତାୟ । ମୋହନ ମୋହନ

କଲେ, ତାହା କୁହେ । ଏହା କାହିଁ ମାଧ୍ୟ ସେ ମୋହନ ପାଖକୁ ଉଠିଲା । ମୋହନ ପୁଅ କଲେ କାଜିକା ଖୋଟିଏ କେଜ ଚମତ୍ ଆଖକୁ ଦେଖାଇଦେଲା । ଚମତ୍ ତାତ କଲେକଲେ କଲେ ସେ ତାକୁ ଘାଟିରେ ପୁରାଇଦେଲା । ମୋହନ, କୁଳିଆ, ଘାଟି ଲୁଟିକେ ତାତି ମାଲରେ, ଚମତ୍‌ଙ୍କ ଉପରେ ଲେଖିଲେ । ଚମତ୍ ଲୁଟିକେ ଘାଟିକା ।

ମୋହନ ନିଜ ମିଠାଇ ଦେଖାଇ କହିଲା, "ଆ, ଯୁଁ ତେତେ ନିଶ୍ଚୟ ଦେଖି । ଆଜ୍ଞା କଲେ ନେକ କହୁଛି, ନିଶ୍ଚୟ ଦେଖି । ଏଠାକୁ ଆସ, ଏଠାକୁ ନେ ।"

ଚମତ୍ ଲୁଟିକେ ଦେଲା, "ତୋ ମିଠାଇ କୁ ଲେଖ, ମୋ ପାଖରେ କପଟ ପଇସା ନାହିଁ ।"

"କିନିଜା ପଇସା ତ ?" ଘାଟି କହିଲା, "ଏକ କିନିଜା ପଇସାରେ କିଛିକୁ କପଟ ?"

ମୋହନ କହିଲା, "ମୋହନ ଖୋଟାଏ ଘାଟି । ଚମତ୍ ମୋ ପାଖକୁ ଆ, ଯୁଁ ତେତେ ଖୋଲାପକାୟ ଦେଖି ।"

ଚମତ୍ କଲେ ଦେଲା, "ମିଠେଇ ଘାଟି ପାଖରେ ଦେଖାରେ କପଟ ଥିବି ? ମିଠେଇ ଖାଲକା ଖାଲକା-ଏହା କପଟ କହିଲେ ପକିନାହିଁ ।"

"ମନେମନେ କହୁଛି, ଯୁଁ ଯଦି ପାଆନ୍ତି, ତେବେ ଲୁଟିକେ ଖାଆନ୍ତି" ମୋହନ ଅଟାକି କହିଲା "ତୁ ପକେଟକୁ କାହିଁକି ପଇସା ଖଟ କଲୁ ନାହିଁ ?"

"ଯୁଁ କୁଟିପାହୁଁ, ଏହାର ଲୁଟିକେ ଖାଆନ୍ତି", ମୋହନ କହିଲା, "ଆମେ ଯେତେବେଳେ ମିଠେଇ କିଛି ପକେଟକୁ ପଇସା ଘାଟିଦେବା, ସେତେବେଳେ ମିଠେଇ କିଛିକି ସେ ଆମକୁ ବିକାରିକା ଘାଟି ।"

ମିଠେଇ ଦୋକାନ ପରେପରେ କେବେକେ କୁଟା ଦୋକାନ ପକିଲା । ତା' ପକେଟ ନକଲି ଆକାଶ ଦୋକାନ । ପିଲାମାନଙ୍କ ମନ ଆଖୁକ କଲାଇକି ସେଠାରେ କିଛି ନାହିଁ । କେବଳ ସେମାନେ ଆଖୁକୁ ମାଟି ଲୁଟିଲେ । ଚମତ୍ କେବଳ ଲୁଟିକେ କୁଟା ଦୋକାନରେ ଖୋଟେ କିମ୍ବଦନ୍ତୀକୁ ଲୁଟି । ତାହା ମନେ ପକିଲା, ଆଜ୍ଞାକି କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ କୁଟି ସେକଟି, ସେତେବେଳେ କୁଟା କଲେକଲେ ତାହା ତାତିଯାଏ । ଯଦି ସେ କିମ୍ବଦନ୍ତୀକି କିଛିନିଏ, ଆଜ୍ଞା ନିଶ୍ଚୟ ଲୁଟି ଲୁଟି ଦେବେ । କିମ୍ବଦନ୍ତୀକିଏ ପରେ ଥିଲେ, ତାହା ତାତ ଆଜ୍ଞା ପୋଡିଯିବ ନାହିଁ । ଏହା ଘରେ କେବଳ କାମରେ ଲୁଟିକେ । କଲେକଲେ ଆଜ୍ଞା କପଟ କୁଟା ? କେବଳ ପଇସା ଆପଣାୟ । କିଛି ଘମସ ସେଥିରେ ଆନନ୍ଦ ମିଳିଯାରେ, କିନ୍ତୁ ତାହା ଅତି ଆଜ୍ଞା କାଳ ପାଇଁ । ତା' ପରେ ଘକୁ କୁଳିଆକା ଘାଟ ଦେବ ।

ଚମତ୍ ଘାଟ ଘାଟା ଆଖକୁ ଲୁଟିଲେ । ଖୋଟାଏ ଦୋକାନ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ ସେମାନେ ଘର୍ତ୍ତ କିଛି ପିଇଲେ । ସେମାନେ କେବଳ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟପର । ଏତେବେଳାଏ ମିଠେଇ କିଛିଲେ, ମାତ୍ର ତାକୁ ଖୋଟିଏ ଦେଲେ ଦେଲେ ନାହିଁ କଲେ କିମ୍ବଦନ୍ତୀଲେ । ନିଜ ନିଜ କାମ ତାହାସ୍ବାସ କଲେ ନେବାକୁ ଲୁଟାନ୍ତି । ଏଥିକି ଯଦି କିଛି କାମ କଲେ ଦେବାକୁ କଲେ କଲେ, ସେ ନିଶ୍ଚୟ କଲେ ଦେବ । ଘାଟ ଘାଟ କୁମେ ମିଠେଇ ଖାଆ, ଘାଟିକୁ ତାହା ପୁଅତ ଲୁଟିକେ । କୁମେ ଦେବେ କେବଳ କୁଟାଏ କାକୁ, କୁଟିଆ

ହେବ । ସବୁଦେଲେ ମିଠା ଖାଇବାକୁ ପାଟି ଡାକି ପାରିବି ହେବ । ହୁଏତ ସେଥିପାଇଁ ପରସା ଖୁସି କରିବ, ମାତ୍ର ଖାଇବ । ଏସବୁ କଥାଟ କହିଲେ ଲେଖାଅଛି । ମୋ ଚିନ୍ତାରେ ଏ ସବୁ କିଛି ହେବନାହିଁ । ଆଜନା ଚିନ୍ତାଟି ଦେଖିବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଠଉଡ଼ି ଆସି ମୋ ହାତକୁ ନେଇଯିବେ । କହିଲେ, ମୋ ନାତି ମୋ ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଚିନ୍ତା କିଛି ଆଣିଛି । ମୋତେ କେତେ ଭଲ ଲାଗୁଛି । ଯାଇ ପଢ଼ିବାରେ ତାକୁ ନେଇ ଦେଖାଇବେ । ଆଜି ସବୁ ଭା ଲୋକ କହିଲେ, ତମିର ତା' ଆଜନା ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଚିନ୍ତା କିଛି ଆଣିଛି । କେତେ ଭଲ ପିଲା ସେ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ କେହି ସଫଳ କରିବେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ସେଇ କଣ୍ଠେଇ କିଛିକିଛି, ତାହା କେବଳ ସେମାନଙ୍କ ନିଜପାଇଁ । ମୋ ଚିନ୍ତାଟି ଆଜନା ପାଇଁ । ସେ ଗୁରୁଜନ । ଚିନ୍ତା ପାଇଲେ କେତେ ଆଶାକୀର୍ତ୍ତ କରିବେ । ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କ ଆଶାକୀର୍ତ୍ତ ଆଲ୍ଲାଙ୍କ କାମରେ ଶୁଭର ହେବ । ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଭଲ ଫଳ ମିଳିବ । ମୋର ପରସା ନାହିଁ-ହେବୁ ମୋହସିନ, ମାତ୍ରମୁତ

ମତେ ଶୁଣି ଟାପର କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ଉପହୃତ ଶିକ୍ଷା ଦେଖି । ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଖେଳନା ଧରି ଖେଳୁଛନ୍ତି, ମନଇଚ୍ଛା ମିଳେ ଖାଆନ୍ତି । ମୁଁ କଣ୍ଠେଇ ଧରି ଖେଳିବା ନାହିଁ । କାହାରି ଠାକୁ କୌଣସି ଫଳା ଟାପର ସହିତ ନାହିଁ । ଫିନେ ନା ଫିନେ କାହା ଦେଖିଆସିବେ, ମା' ମଧ୍ୟ ଆସିବେ । ସେତେବେଳେ ଏହି ଲପଟାମାନଙ୍କୁ କହିବି, ତୁମର କଣ୍ଠେଇ ପରକାର କି ? କେତେ ଦୁଃଖ ! ସତ୍ୟକହୁ ମୁଁ ଶୋକେଇଏ ଲେଖାଏ କଣ୍ଠେଇ ଦେଖି । କହୁ ଘାଟରେ କିପରି ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହୁଏ, ସେହି ଶିକ୍ଷା ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖି । ମୁଁ ଏବେ କୋଟାଲେକ ଦୁହେଁ ସେ, ପରସାଟାକର କାତେ ମିଠାଇ କିଛି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଫଳା କରିବି-ଆଜି ମୁଁ ଶୁଣି ଖାଇପିବି । କୁହୁଛି, ସେମାନେ ମୋତେ ଶୁଣି ଚାଲିବେ । କହିଲେ, ଦେଖ ଦେଖ, ତମିର ଗୋଟାଏ ଚିନ୍ତା କିଛି । ଯାହା କହିଲେ କହୁ ।

ତମିର ଦୋକାନକୁ ଚିନ୍ତାଟାଟାଏ ଡାକାଇ । ପରସିଲା, "ଏକ ଚିନ୍ତାଟା ଯାମ୍ବୁ କେତେ ?"

ଦୋକାନୀ ତା' ମୁହଁକୁ ଶୁଣିଲା । ଦେଖିଲା ଘାଟରେ କେହି ଗୁରୁକ ଲୋକ ନାହାନ୍ତି । କରାଇ ଦେଲା-ଏତାତ ଦୁମ ପାଇଁ ଦୁହେଁ ।

"ଏତାକୁ କିଛି କରିବ ତ, ନା ଦୁହେଁ ?"

"କାହିଁକି ନ କିଛି ? ତେବେ ଏତାକୁ ଆଣିବି କେଉଁପିପାଇଁ ?"

"ତେବେ କହୁନାହିଁ ଏତାର ଯାମ୍ବୁ କେତେ ?"

"କ ପରସା ପଡ଼ିବ"

ହରିଦ୍ ମନ ପକିଗଲା । “ଠିକ୍ କେତେ ପଇସା ନେବୁ କହ ।”

“ଠିକ୍ ଅଛି । ପାଞ୍ଚ ପଇସା ଚିଅ-ଏହାହିଁ ସବୁତ ମୁଁଲା । କହାଦେଲେ ନିଅ, ନହେଲେ ରଖିଦିଅ ।”

ହରିଦ୍ ର ମନ ଶୁଣିଗଲା । କହିଲା, “ଚିନୋଟି ପଇସା ନେଇ ଏହାକୁ ଦେବୁ କି ?” ସେଠାରେ ଠିଆ ନହୋଇ ଆଉ ଦୋକାନକୁ ଯିବା ପାଇଁ ପାଦ ବଦାଇଲା । ଦୋକାନୀ ପାଟି କଣି ଉଠିଲା । ମାତ୍ର ସେ କିରକ ହୋଇ ପାଟି କରୁ ନଥିଲା, ବରଂ ହରିଦ୍ କୁ ପାଖକୁ ଡାକିଲା, ତା’ ହାତକୁ ଚିପୁଟା ବଦାଇଦେଲା ଚିନୋଟି ପଇସା ନେଇ । ହରିଦ୍ ତାକୁ ବନ୍ଧୁକ ଭଳି କାନ୍ଦ ଉପରକୁ ଟେକି ଧରିଲା । ଖବର ସହିତ ଜାତି ପୁରୁଷ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଶୁଣି ଆସିଲା ତାକୁ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ । ଆସ, ସେମାନେ କଅଣ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଦେଉଛନ୍ତି ବୁଝିବା ।

ମୋହନୀ ଉଠିଉଠିଲା । କହିଲା, “କୁ ଗୋଟାଏ ନିଠଟ କୋକା । ଏହି ଚିପୁଟାଟା କଅଣ କଣିକୁ ?”

ହରିଦ୍ ଚିପୁଟାଟାକୁ ତଳକୁ ଟିକିଦେଲା । ଯଦ୍ବାକ ଦେଲା, ଥରେ ଏପରି କରୁ ଦେଖି ତୋ ପାଣିକୁତା ଲୋକକୁ ? ତଳେ ପକାଇ ଦେବୁ ? ତା’ ଦେହର ସବୁ ଫାଟ ଶୁଣି କୁନା ହୋଇଯିବ ।”

ମାତୃପୁତ କହିଲା, “ଏହି ଚିପୁଟା କଅଣ ଗୋଟାଏ ଖୋଳନା ?”

“କାହିଁକି ନୁହେଁ ?” ଯୋଗରେ ଉତ୍ତର ଦେଲା ହରିଦ୍ “ଏହାକୁ ତୋ କାନ୍ଦରେ ଧରି, ସେତେବେଳେ ଏହା ଗୋଟାଏ ବନ୍ଧୁକ । ହାତରେ ଧରି ବଦାଅ ବାବାଜୀମାନେ ଯେଉଁଠି ଶୀତଗାଢ଼କା ବେଳେ ବଜାନ୍ତି, ସେହିପରି ବାଜିବ । ଏଥିରେ ଗୋଟାଏ ପାତାଉ ଦେଲେ ତମ ଯମହଜ କଲେଜ ଧୁଳି ହୋଇଯିବ । କିନ୍ତୁ ତୁମର

ସବୁଯାକ କଣ୍ଢେଇ ଯେତେ ଦେଖା କଲେଟି ଏହାର କିଛି କ୍ଷତି କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।
ମୋ ଚିମୁଟା ହେଉଛି ଗୋଟାଏ ସାତସା ବାସ ପରି ।”

ସାମି ଗୋଟାଏ ଡୋରବାଜା କିଛିଥିଲା । ସେ କହିଲା, “ତୋ ଚିମୁଟାକୁ ମୋ
ବାଜା ସହିତ ବଦଳ କରିବା କି ? ମୋ ବାଜାର ଦାମ୍ ଆଠ ପଇସା ।”

ତମିଠ୍ ବାଜା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା ନାହିଁ । କହିଲା, “ମୋ ଚିମୁଟା ଇଚ୍ଛା
କଲେ ତୋ ବାଜାର ପେଟ ପୂରାଇ ଦେବ । ସେଇଟା ବମ୍ବୋରେ ଦିଆଯିବ ।
କେବଳ ଧୁକ୍ ଧୁକ୍ ଶବ୍ଦ ହେବ । ତଳେ ପାଣି ପଡ଼ିଲେ ସେ ସବୁଦିନପାଇଁ ମୁକ୍ତ
ହୋଇଯିବ । ମୋ ଚିମୁଟା କି ଖରା କି ବର୍ଷା । ଏପରିକି ଝଡ଼ ତୋପାନ ହେଲେ ମଧ୍ୟ
ଇଚ୍ଛା ସୁଦ୍ଧା ନଷ୍ଟ ହେବ ନାହିଁ ।”

ଚିମୁଟାଟି ସବୁ ଦିଗରୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରେ ବିକସ୍ତ ଲାଗି କଲା । ଆଉ କାହାରି
ପାଖରେ ପଇସା ନ ଥିଲା । ମୋଳା ବାଜାର ମଧ୍ୟ ବହୁତ ପକ୍ଷରେ ରହିଗଲାଣି । ନଅଟା
କାଢ଼ି ଗଲାଣି, ସୁଯ୍ୟାକିରଣ ସମେତ ଟାଣ ହୋଇ ଆସିଲାଣି । ସତ୍ୟେକେ ଘରକୁ ଫେରି-
ଆସିବାକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଯଦି ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କ ବାପାଙ୍କୁ କହିଦେ, ତଥାପି
ଚିମୁଟା ପାଇପାରିବେ ନାହିଁ । ଏଇ ତମିଠ୍ ଟା ଗୋଟାଏ ବୋକା, ସେ ଚିମୁଟା କିଛି-
କାକୁ ପଇସା ସଞ୍ଚି ରଖିଥିଲା ।

ପିଲାମାନେ ଦୁଇଟା ପକ୍ଷରେ ଶୁଣ ଶୁଣ ହୋଇଗଲେ । ମୋହମିନ, ମାତମୁତ,
ସାମି ଆଉ ଦୁଇ ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଏକ ତମିଠ୍ ଏକାକୀ ଅନ୍ୟ ପାଖରେ । ସେମାନେ
ନାନା ଯୁକ୍ତି ତର୍କରେ ମାତିଗଲେ । ସାମି ପଡ଼ିଗଲା । ମୋହମିନ ମାତମୁତ, ଦୁଇ
ତମିଠ୍ ଠାରୁ ବ୍ୟସ୍ତରେ ବକ । ସେମାନେ ତମିଠ୍ କୁ ବିକାଉବା ପାଇଁ ନାନା ଯୁକ୍ତି
କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ନ୍ୟାୟ ତମିଠ୍ ପକ୍ଷରେ । ନୈତିକ କଳ ମଧ୍ୟ ତା ପକ୍ଷରେ ।
ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ କେତୁଟା ମାଟି କଣ୍ଢେଇ । ତମିଠ୍ ତାତରେ ଚିମୁଟା ଟାଣ କୁଦାରେ
ଦିଆଯିବ । ତାହା ନଷ୍ଟ ହେବ ନାହିଁ ବରଂ ମାତମୁତ । ସେତେ ଗୋଟାଏ ବାସ କାଟରେ
ସେମାନଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ କରେ, ତେବେ ପାଣିକୁତାଳା ଦୁଆରେ କୁଟିଯିବ । କନସେକଲ୍
ତା ମାଟି ବଜୁକ ପିଙ୍ଗିପେଇ ବାସ ପାଦତଳେ ପଡ଼ିଯିବ । ଓକିଲ ନିଜ କଳା
ଖାତନରେ ଇସ୍ତରେ ମୁହଁ କାଙ୍ଗିପେବ । କାନିଆରେ ତଳେ ପଡ଼ିଯାଇ ଏକକି ଶବ୍ଦରେ
କାଞ୍ଚିବସେ, ସତେ ଅବା ତାର ମାଆଙ୍କ ମାଆ ମରିଯାଇଛି । ମାତ୍ର ଚିମୁଟା, ଦୁଇପାଳର
କୁଡ଼ା ଯକ୍ଷି । ଶରତର ସାତସା ବାସ ତମିଆନ ସେ । ବାସର ନାକକୁ ଧରି ଟାଣି
ଆଣିବ, ତା ଆଖି ଦୁଇଟାକୁ ପୂରାଇ ଦେବ ।

ମୋହମିନ ତଥାପି ଆସି ଶାନ୍ତ ନ ଥାଏ । “କିମ୍ବୁ ଚିମୁଟା ଯାଇ ପାଣି ବାଲୁଟି
ଉଠାଇ ଆଣିପାରିବ ନାହିଁ । ପାଣିବ କି ?”

ତମିଠ୍ ଚିମୁଟାକୁ ଟେକିଧରି ଉତ୍ତର ଦେଲା, “ମୋ ଚିମୁଟାକୁ ଥରେ ମାତ୍ର କଡ଼ା
ଆପେକ୍ଷରେ ତୋ ପାଣିକୁତାଳା ପାଣି ବୋହିଆଣି । କୌଣସି ଦୁଆର ମୁହଁରେ
କିଛି କାକୁ ଲାଗିବ ।”

ଏହି ବ୍ୟଙ୍ଗ କଥାର ଉତ୍ତର ମୋହମିନ କିଛି ଦେଇପାରିଲା ନାହିଁ । ମାତମୁତ
ତାକୁ ସାତାସ୍ୟ କରିବାକୁ ପାଖକୁ ଚାଲି ଆସିଲା । “ଯଦି ଆମେମାନେ କୌଣସି

ଅପରାଧରେ ଧରା ହେବା, ତେବେ ହାତକଡ଼ାରେ ବନ୍ଧାହୋଇ କଚେରୀକୁ ନିଆଯିବ ।
ସେତେବେଳେ ମୋ ଓକିଲର ପାଦତଳେ ପଡ଼ି ଅନୁରୋଧ କରିବା, ଆମକୁ
ରକ୍ଷାକର ।”

ଏହି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ମୁହଁର ଉତ୍ତର କିଛି ତମିଠ୍ କୁ ମନେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ସେ
ପଚାରିଲା, “କିଏ ଆମକୁ ଶିରପ କରିବାକୁ ଆସିବ ?”

ମାତମୁତ କହିଲା, “ମୋ କନସେକଲ । ବଜୁକ ଦେଖାଇ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଧରି
ଆଣିବ ।”

ତମିଠ୍ ତା’ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲା । ଅବସ୍ଥା କରି କହିଲା, “ଏଇ ହତଶକ୍ତି ଆସିବ
ଶରତର ଚାମ୍ପିଆନକୁ ଶିରପ କରିବା ପାଇଁ ? ଠିକ୍ ଅଛି । ଆସ, ଥରେ ପରୀକ୍ଷା
କରିନେବା । ଧରିବାକୁ ଆସିବା ଦୂରେଆଉ, ସେ ମୋ ଚିମୁଟାକୁ ହୁଇଁବାକୁ ମଧ୍ୟ
ସାତସ କରିବ ନାହିଁ ।”

ମୋହମିନ ଅନ୍ୟ କଥା ଉଠାଇଲା, “ତୋ ଚିମୁଟା ମୁହଁ ସଫିଦିନ ନିଆଁ କୁଳାରେ
ଠେସ ହେବ ।” ସେ ଦୁଇ ଶବ୍ଦରେ ଶୁଣି ନେଇଥିଲା, ତମିଠ୍ ଏଥିରେ କୁପ୍ ହୋଇ-
ଯିବ । କିନ୍ତୁ ତାହା ହେଲା ନାହିଁ । ଧାରଣାରେ ଅଥଚ କିନ୍ତୁ ପ ସ୍ତରରେ ତମିଠ୍
କହିଲା, “ସେ ବଡ଼ ସାତସା, ସେ କେବଳ ଜଳପା ନିଆଁକୁ ଟେକିପାରେ । ତୁମର
ହତଶକ୍ତି ଓକିଲ, ଦୁଇପ କନସେକଲ୍, ପାଣି କୁଦାଳା, ଧୋକଣା ନିଆଁ ଦେଖି
କି ଲୋକେ କରି ଇସ୍ତରେ କାନିଆଁ ହୋଇ ପଳାଇଯିବେ । ମାତ୍ର ଶରତର ଚାମ୍ପିଆନ
ଏହି ଚିମୁଟା ସାତସର ସହିତ ଜଳପା ନିଆଁକୁ କୁଦାମାରି ଚାଲିଯାଇ ପାରିବ ।”

ମାତମୁତ ଆଉଥରେ ଶୁଣିଲେଇଲା, “ଓକିଲର ବସିବା ପାଇଁ ତଉକି ଅଛି
ଏକ ଆଗରେ ଟେକୁଳ । ତୋ ଚିମୁଟା କେବଳ ସେତେବେଳେ ମାଟି ଉପରେ
ପଡ଼ିରହିବ ।”

ତମିଠ୍ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଉପଯୁକ୍ତ ଉତ୍ତର ଠିକ୍ କରିପାରିଲା ନାହିଁ । ସାତା ମନକୁ
ଆସିଲା କହିପକାଇଲା, “ଚିମୁଟା ଖାଲି କୁଖାଇଘରେ ପଡ଼ିରହିବ ନାହିଁ । ଯେତେ
ବେଳେ ତୋ ଓକିଲ ଡେଇଁରେ ବସିଥିବ ମୋ ଚିମୁଟା ଯାଇ ତାକୁ ତଳେ ପକାଇ
ଦେବ ।”

ଏ ମୁହଁର ଅବସ୍ଥା କିଛି ଅର୍ଥ ନାହିଁ । ତଥାପି ତିନିବେଳାକ ବାସ ଶୁଣି
ପଡ଼ିଲେ । ଯତେ ଯେପରି ଗୋଟାଏ ବିକସ୍ତା ଘୁଟି ଶୂନ୍ୟରେ ତିନିଟା ଘୁଟି କାଟି ତଳେ
ପକାଇଦେଲା ସାମାନ୍ୟ ଶବ୍ଦେ କିଆ କାଶକ ମାତ୍ର ।

ତମିଠ୍ ବିକସ୍ତ ଲାଗି କଲା । ତାର ଚିମୁଟା ତମିଆନ ଶରତର । ମୋହମିନ,
ମାତମୁତ, ଦୁଇ, ସାମି କିମ୍ବା ପକ୍ଷର ଆଉ କେହି କଥାଟାକୁ ଅସ୍ବାକାର କରିପାରିଲେ
ନାହିଁ ।

ପରଦିନ ସଫିଦାପାମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ତମିଠ୍ କୁ ବିକସ୍ତର ସମ୍ମାନ ମିଳିଲା ।
ଅନ୍ୟମାନେ ବାସ ପଇସାରୁ ଗୋଳ ପଇସା ଯାଏ ଶବ୍ଦ କରି କିଛି ହେଲେ ପରଦାଶୀ
ତିନିଶ କିଛି ନାହାଣି । ତମିଠ୍ ତିନି ପଇସା ମାତ୍ର ତିନିଶ ସଫିଦିନର ଉପଯୋଗୀ ।
କଣ୍ଢେଇଘରୁ ସେ କୌଣସି ମୁହଁରେ ଶୁଣିଯିବେ, ଏହା କେହି ଅସ୍ବାକାର କରି

ପାରିକ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଚମିର ଚମିରା ବର୍ଷବର୍ଷ ଧରି ରହିଥିବ ।

ପିଲାମାନଙ୍କ କଣି ଆଉ ଶୁଣାଯାଏ । ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଶାଣି ଶାପନ କଲେ । ମୋହନ କହିଲା, “ତୋ ଚମିରା ତିଆରି ମୋ ହାତକୁ ଶେରୁ, ବଦଳରେ ମୋ ପାଣିକୁହାଳୀକୁ ଦିଅଁ ଯମୟ ଧର ।”

ମାତୃପୁତ୍ର ଓ ମୁଣି ଉଭୟେ ସେହିଭଳି ଫରାକ ଦେଲେ । ଚମିର ଧୂଳିରେ ଅମତ ଦେବାକୁ ନିଶି ନଥିଲା । ଚମିରା ବର୍ଷ ଦାତକୁ ଅନ୍ୟତରକ ଦାତକୁ ଗଲା । ବଦଳରେ ଚମିର ଧୂଳି କଣ୍ଠେଇକୁ ଅଗେ ଅଗେ ଧଳେ । କେତେ ସୁନ୍ଦର ।

ପାଣିପାଉଣିଆ ବନ୍ଦୁ ମାନଙ୍କ ଆଖିକୁ କୁହ ଖୁବ୍ ଆସୁଥିଲା, ଚମିର ଆସୁଥିଲା ସୁଦ୍ଧା କୁହ, “ସତ କହୁଛି, ମୁଁ କେବଳ ଦୁମକୁ ଚିତାଉଥିଲି । କୁହାଟିଆରି ଏହି ଚମିରାଟା ଦୁମ ଖେଳନା ଯଦିତ କେଉଁ ଗୁଣରେ ଅଟେ ଯାହି ?” କେହି କେହି କହି-

ପାରିକ, ଚମିର ଧୂଳି ଧୂଳି ଧୂଳି କଥା । ମାତ୍ର ମୋହନ ଧଳ ଏଥିରେ ସାଧୁନା ପାଇଲେ ନାହିଁ । ସେହିନ ଚମିରାଟି କିନ୍ତୁ ଲାଭ କଲା । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମନକୁ ଧରଣ୍ୟ ଦୁଆ କଟିଲାନାହିଁ ।

ମୋହନ କହିଲା, “ଏହି କଣ୍ଠେଇ ପାଇଁ କେହିଦେଲେ ଆମେ ଦୁଇ ପାଇବୁନାହିଁ ।” ମାତୃପୁତ୍ର ଯୋଗକଲା, “ଦୁଇ ପାଇବେ ବୋଲି କହୁଛୁ ? ବରଂ ଶାଳିମାତ୍ର ଦେବେ । ମୋ ମା’ ତ ନିଶ୍ଚୟ କହିବେ, ଯାହାରେ କଅଣ ଦୁ ଶାଳି ଏ ମାଟି କୁଣ୍ଠେଇଟା ପାଇବୁ ?”

ଚମିର ମନରେ ସାଧୁନା, ଆଶାମା ଚମିରା ଦେଖି ଯେତେ ଖୁସି ଦେବେ, କାହାରି ମା’ କୁଣ୍ଠେଇ ଦେଖି ଯେତେ ଖୁସି ଦେବେ ନାହିଁ । ତା ପାଖରେ ସର୍ବମୋଟ ଚିନୋଟି ପରସା ଥିଲା । ତାହା ଯେପରି ସେ ଖଟ କରୁଛି, ସେଥିପାଇଁ ମନରେ ଚିତ୍ତିବଦେଲେ ଦୁଆ ନାହିଁ । ଏବେ ତା ଚମିରା ଶୁଣତର ଶୁଣିଅନ, ଖେଳନା ଯମାଟ ।

ଫିନ ଏହାରଣ କେବଳ ଶ୍ରୀମତି ମୁଣି ଯଦି ଗଠିଲା । ସେଇମାନେ ଯାହାକୁ ଯାଉଥିଲେ, ଯମରେ ଦେଖି ଆସିବୁ । ମୋହନର ଘାନ ଉତ୍ତରା ଦରଦି ଆସିଲା । ତା ହାତକୁ ପାଣିକୁହାଳୀ କଣ୍ଠେଇଟି ନେଉଛନ୍ତି । ଖୁସିରେ ନାଟିଉଠୁଥିଲା, ପାଣିକୁହାଳୀ ତା ହାତକୁ ଖସି ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଶୁଣିଯାଉ । ଶୁଣ ଉତ୍ତରା ଦୁହେଁ ମରୁମାରି ଦେଲେ, ଉଭୟେ କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମା’ ଏହି କାଣ ଦେଖି ପାଟି ଖୁଣି ଶୁଣିଗଲେ, ଉଭୟଙ୍କ ଶାଳରେ ଦୁଇ ଦୁଇ ଖୁସୁଟା କଥାଉଦେଲେ ।

ମୁଣିର ଓକିଲ ତାଙ୍କ ଯମାନ ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ଯାଇ ଲେପ ପାଉଛନ୍ତି । ଓକିଲ କେବେ କୁହୁରେ ବସି ନପାରେ । ତାଙ୍କ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଉତ୍ତାକରିବାକୁ ଦେବ । କାନ୍ଦରେ ଦୁଇଟା କଥା କାଟିଆଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ପଟା ତା ଉପରେ ପଡ଼ିଲା । ପଟା ଉପରେ କାଗଜର ଶାଳି । ମାନ୍ୟତର ଓକିଲ ଶୁଣା ଉକ୍ତି ସିଂହାସନରେ ବସିଲେ । ମୁଣି ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ ପଞ୍ଜା କଲା । ସେ କାଣେ, ଅଣା ପାଇଁ କବେରୀରେ କେଣାକେର ପରୁଡ଼ା ଲାଗିଆସ, ମୁଣି ଉପରେ କିନ୍ତୁ ପଞ୍ଜା ଦୁଇଆସ । ତା ପଟରେ ଯେତିକି ସମ୍ଭବ, ସେ ତାହାଟି କଲା । ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଶିଖଣ୍ଡା ଧରି ଚଳାଇଲା । ନଦେଲେ ତା ଓକିଲର ମଥା ବଜାବ ଦୁଆଲ କଲା-କେବେ ଶରମରେ ବିଶିଷ୍ଟିବ ସେ । କାନ୍ଦୁ ପାଣିଆ ଚିଆରି ଶିଖଣ୍ଡା ମୁଣି ଘଳାଉଥିଲା । କେତାଣି କାହିଁକି, ପକନ ଯୋଗରେ ଦେଉ ଅବା ଶିଖଣ୍ଡା ଧକ୍କା ଶାଳ ଦେଉ କିମ୍ବା ଆଉ କୌଣସି କାରଣେ ମାନ୍ୟତର ଓକିଲ ତାଙ୍କ ଉକ୍ତି ସିଂହାସନକୁ ତଳେ ଉସି ପଡ଼ିଲେ । ଟିକ୍ ଟିକ୍ କହୁଥିବା ଶାଳନ ସତ ସେ ଯେଉଁ ମାଟିରେ ଚିଆରି ହୋଇଥିଲା, ସେହି ମାଟିରେ ମିଶି ଏକାକାର ହୋଇଗଲା । ଏହା ହୃଦୟ ବିଦାରକ । ଓକିଲର ହୃଦୟେ ଶତରତାରେ ଶାଳ ପାଇଲା ।

ମାତୃପୁତ୍ର ନେଷ୍ଟେକଲ ରହିଥିଲା । ତାକୁ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଶା’ରେ ପଞ୍ଜର ଦେବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିମୁଣ୍ଡ କରୁଥିଲା । କିନ୍ତୁ ନିଜର ଦୁଇ ପାଦରେ ଶୁଣିଯିବାର ଶମତା ତାଙ୍କ ନଥିଲା । ତାକୁ ଗୋଟିଏ ପାଣିର୍ ଯୋଗାଇ ଦିଆଗଲା । ଉଣା ଟୋକେଇରେ ନାହିଁ ଉତ୍ତର କିଣା କନା ଶିଖାଉ ସେଥିରେ ତାକୁ ଦୁଇଧାରେ କଥାଉ ଦିଆଗଲା । ମାତୃପୁତ୍ର

ଟୋକେଇ ଟେକିଧରି ଏ ପାଖ ସେ ପାଖ ବୁଲିଲା । ସାନ ଭଉଁ ପୁଅଟି ତା ପଛେ ପଛେ
ଭୁଲିଲେ । ପାଟି କରୁଥାଆନ୍ତି— ସେ ନିମନ୍ତେ ଶୋଇପାରି ସାକ୍ଷୀନ ହୁଅ । ଅନ୍ଧାର
ଭାରି, ମାତୃପୁତ୍ର ପାଦ ଉଠିଗଲା । ଟୋକେଇଟା ତା ହାତରୁ ପଡ଼ିଗଲା । କହୁକ ଘର
କନସେତଲ ବୁଲି ଉପରେ । ଗୋଟାଏ ଗୋଟ ଭାଙ୍ଗି ଗଲା । ମାତୃପୁତ୍ର କଣେ ତାହାର

ନିନା । ଗୋଟଟା ଶାସ୍ତ୍ର ଭଲ ଦେବାପାଇଁ ସେ ମଲମ ଲଗାଇ ଦେଲା । ମଲମ ଦେଉଛି
କରି ଗଢ଼ଇ ଥାଏ । ସେ ଥାଏ ଆଣି ଲଗାଇ ରଖା ଦୁଇଖଣ୍ଡ ଯୋଡ଼ା ଦେଲା । ମାତ୍ର
ଯେତେବେଳେ କନସେତଲକୁ ଠିଆ କରାଇ ଦିଆଗଲା, ରଜାପାଦ ଗସ୍ତି ପଡ଼ିଲା ।
ଗୋଟାଏ ଗୋଟ ଚିଠି କାମରେ ଲୁଚିବ ନାହିଁ । ସେ ଏବେ ଭୁଲିପାରିବ ତ ନାହିଁ,
କହି ବି ପାରିବ ନାହିଁ । ମାତୃପୁତ୍ର ଗୋଟାଏ ଚଟାକଟି କରୁଥିବା ତାହାର ବନିଗଲା ।
ଆଉ ଗୋଟଟାକୁ କାଟି ପକାଇଲା, ଅନ୍ଧତା ଟିକିଏ ସୁଧିଧାରେ କହିପାରିବ ତ ।

କନସେତଲ ଏବେ ଗୋଟାଏ ସାଧୁ ବନିଗଲା । ସେ କେବଳ ଗୋଟିଏ
ଭାନ୍ତରେ ବସିରହି ଶାନ୍ତ ଯାକ ପଢ଼ୁଛ ଦେଖ । ନହେଲେ ଦେହତାର ମୁଣ୍ଡଟିଏ ଭଳି
ପୁଡ଼ାପାଇବ । ମୁଣ୍ଡର ପଛଟି ଲୁଚି ଦିଆଗଲା । ଯେତେ ସକାଶ ରଜା, ତାର
ତେପେସୁ ଯେତେସକାଶ ବୁଲାଇ ଦିଅ । ଶେଷକୁ ବଟକରୁରେ ଓଜନ କରିବା ଭଳି
ଗୋଟିଏ ମାର୍ଚ୍ଚ ପିଛୁକାର କାମ ଦେବ ।

ଆସ ଦେଖିବା, ଆମ ବଡ଼ ଉନିଠୁ ଭାଗ୍ୟରେ କଅଣ ଘଟିଲା ? ଆଉ ମା ତା
ପାଟି ଚୁଟିବା ମାତ୍ରରେ ଘରୁ ବାହାରି ଆସିଲେ । ତାକୁ ଟେକିଧରି କୋଳକଲେ,
ସେଠରେ ଶେଳକଲେ । ଉଠାତୁ ଦେଖିପକାଇଲେ, ତା ହାତରେ ଗୋଟାଏ ଚିପୁଟା
“କୁ କେଉଁଠୁ ଏ ଚିପୁଟା ଆଣିଲୁ ?”

“ପାସାକୁ ତାକୁ ଚିଠି ଆଣିଲି ।”

“କେତେ ପଇସା ଏହାପାଇଁ ଦେଲୁ ?”

“କିନି ପଇସା”

ଆଉ ମା ଅନିନା ମୁଖରେ ଶୁଣି ପଡ଼ିଲେ । “କୁ ଗୋଟାଏ ନିପଟ ଗଧ । ଆସି
ଭାବକେ ଦେଲାଣି ଚିଠିଦେଲେ ଭାଇନାହିଁ କି ପିଇ ନାହିଁ । ଚିଠି ଆଣିଲୁ କଅଣନା
ଚିପୁଟାଟାଏ । ମୋକାରେ କଅଣ ଏହାଠୁ ଭଲ ପୁଅ ଆଉ କିଛି ପାଇଲୁ
ନାହିଁ ?”

ଉନିଠୁ ଆସତ କଣରେ ଉଠଇ ଦେଲା, “କୁଜାକରେଇରେ ଦୁମ ତାତ ଯେପିନ
ପୋତି ଯାଇଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ଏହାକୁ ଚିଠି ଆଣିଲି ।”

ଘଣ୍ଟେଘଣ୍ଟେ ବୁଢ଼ାଟା ଭାବ ସେଠରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲା । ସେ ସେଠର
ହିସାବ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି ସେଠ ଦେଉଛି ମୁକ୍ତ, ନିଦା ଆଉ କୋମଳ
ମନତା ଭାବ । କେତେ ନିଆଁସଂପର ପିଲା । ଅନ୍ୟପାଇଁ କେତେ ବ୍ୟାକୁଳତା । କିପରି
ଉଦାର ମନ । ଅନ୍ୟ ପିଲାଏ କଣେଇ, ମିଠେଇ ଚିଠିଲୁବେଳେ ଏହା ମନ କଅଣ
ନ ହୋଇ ଥିବ ? ଏ କିପରି ସେ ଘରୁ ଲୋଭ ଲୁପିଗଲେ ? ଯାହା ମଉଜରେ ମଧ୍ୟ ତା
ବୁଢ଼ା ଆଉ ମା କଥା ମନରେ ଥେକୁଥିଲା । ଆଉ ମା ଅନିନା ଅନ୍ଧର ଉଲ୍ଲସିତ ହୋଇ
କଠିର ଏ ଘରୁ ଉଦନାରେ ।

ଆସୁଛି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟବଦନ ଘଟଣା ଘଟିଲା । ପିଲା ଉନିଠୁ ଉଠଇନା ଏହି ଚିପୁଟା
ତାକୁ ବୁଢ଼ା ଉନିଠୁ କହିଦେଲା । ବୁଢ଼ା ଆଉ ମା ଅନିନା ଯେପରିକି ଗୋଟିଏ ଗୋଟ
ହିଅ ଅନିନା ହୋଇ ଗଲେ । ତାଙ୍କ ଅନ୍ଧର ଚରଣିଗଲା । ନିଜ କାନି ତଳେ ଶିଖା

ସେ ଅଶ୍ରୁମୟ କରି ପ୍ରାଣ ନା କଲେ, ତାଙ୍କ ନାତି ପାଇଁ ଅଶ୍ରୁର ପ୍ରବାହ ଶିଖା-
କଲେ । ବଡ଼ବଡ଼ ଗୋପା କୁହ ତାଙ୍କ ଦୁଇ ଆଖିରୁ ଝରି ପଡ଼ିଲା । ବିଷୟ ଜଣିବ
କିପରି ଶାନ୍ତିବଦେ, ଆଶମାନ ଅନ୍ତରରେ କେଉଁକି ଝଟ ବୋହୁଅଛି ତ
ବେଗରେ ।

